

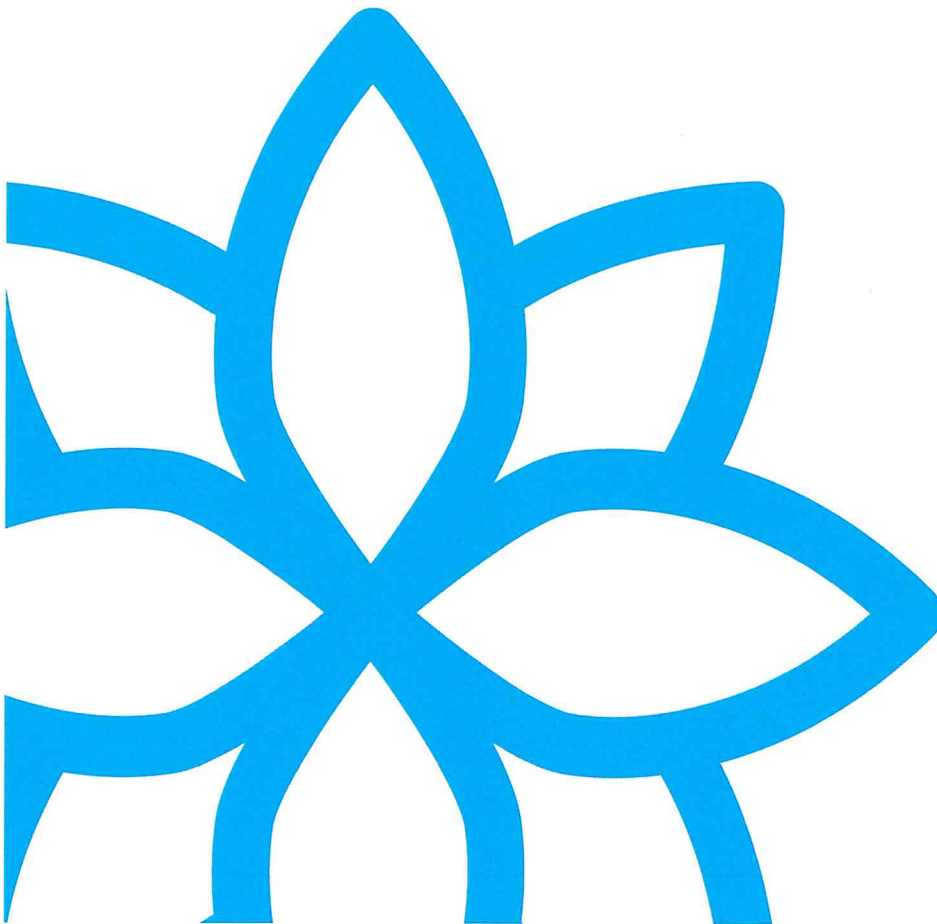
Marker kommune
Mulighetene er mange

VETERANPLAN

Marker 2021 – 2024

Vedtatt i utvalg miljø, natur og utvikling 28.09.2021

Vedtatt i kommunestyret 12.10.2021

Innhold

Overskrifter	Side
Grunnlaget for en veteranplan i Marker	3
Marker i dag	4
Handlingsplan	4
Anerkjennelse	5
Ivaretagelse	6
Oppfølging og kompetanseheving	7
Frivillig kartlegging av veteraners erfaring og kompetanse	8
Forsvarets tilbud til veteraner og deres familier	9
Informasjon og kontakter for veteraner og pårørende	10
Marker kommunes verdiplakat	11

Forkortelser:

NVIO	Norges veteranforbund for internasjonale operasjoner
INTOPS	Internasjonale operasjoner
SIOPS	Skadet i internasjonale operasjoner
FVT	Forsvarets veteran tjeneste
RVTS	Ressursentrene

Grunnlaget for en veteranplan i Marker

Ivaretagelsen av veteraner fra internasjonale operasjoner er et samfunnsansvar for alle sektorer, men spesielt for den kommunen hvor veteranen har sitt bosted.

Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort i internasjonale operasjoner på våre vegne. Dette omfatter nesten 100 operasjoner i 40 land og på fire kontinenter.

Siden oppstarten av FN- operasjonen i Libanon i 1978 har mer enn 40 000 bidratt i fredens tjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet.

De siste årene er det fra myndighetenes side viet økt oppmerksomhet til veteraner. I 2014 kom regjeringen med en oppfølgingsplan for ivaretagelse av personell, før, under og etter internasjonal tjeneste. I denne oppfølgingsplanen oppfordres kommuner som har innbyggere som har vært i internasjonal tjeneste, å utarbeide en kommunal handlingsplan. Regjeringens oppfølgingsplan slår fast følgende:

«Det bør legges til rette for bedre samhandling og utvikling av lokale tiltak for oppfølging og ivaretagelse av personell som har vært i internasjonal tjeneste»

Veteranplanen skal gi oversikt over mulige lokale og nasjonale instanser for å kunne yte best mulig bistand til veteranene.

Veteraner som kommer hjem med fysiske eller psykiske skader, eller som utvikler senskader lenge etter endt tjeneste i internasjonale operasjoner, skal ha en trygghet om at det finnes et forutsigbart og troverdig sikkerhetsnett som fanger de opp.

Veterankontakten blir en viktig brikke i det kommunale arbeidet med å ha oversikt over mulige hjelpetilbud, kunne bistå veteranene i å ta kontakt med hjelpeapparatet, og legge til rette for tilbud i nærmiljøet. Like viktig som merkedager og seremonier, vil f.eks. de daglige, alminnelige og lokale møteplassene være.

Opprettelesen av en lokal veterankontakt er et viktig tiltak for å koordinere og effektivisere kommunens arbeid med aktuelle aktører i f.eks Forsvarets veteran tjeneste og andre organisasjoner.

I sak 21/006, Utvalg miljø, natur og utvikling, 26.01.2021 ble følgende vedtatt:

«Det utarbeides kommunal veteranplan i Marker kommune. Marker kommune tar kontakt med nabokommuner ift. et samarbeid om en felles kommunal veteranplan.

Utvalget ber administrasjonen kontakte veteranmiljøet som en del av arbeidet med å etablere en veterankontakt»

Rådmannen ber i ettertid om et forslag til Veteranplan hvor nødvendige samarbeidspartnere involveres i arbeidet. En veterankontakt opprettes i etterkant.

Kommunen har en sentral rolle i å sørge for at dens innbyggere har det godt. Veteranplanen for Marker bygger på Regjeringens oppfølgingsplan, og fokuserer tiltakene sine på temaene anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging.

Internasjonale operasjoner og Marker i dag

Av internasjonale operasjoner før 1978 hvor norsk personell fra Forsvaret har deltatt kan nevnes Tysklandsbrigaden, Korea, Kongo og Midtøsten.

De to lengste internasjonale operasjonene hvor Det norske Forsvaret har deltatt med personell er i Libanon 1978 – 1999. Totalt 34 155 norsk personell deltok. I Afghanistan har Det norske Forsvaret vært fra 2001 – 2021. Oppdraget avsluttes i løpet av 2021.

I Marker er det oppført 43 veteraner som har tjenestegjort fra 1978 og frem til i dag. Det finnes flere veteraner innenfor kommunens grenser fra internasjonale operasjoner før 1978.

Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner, NVIO

NVIO avd. Follo og Indre Østfold, er en lokalforening av Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner.

De har lokaler på Høytorp Fort på Mysen. De administrerer på vegne av Forsvarets Veterantjeneste, månedlige Veterantreff i Askim, Drøbak og Ski, som avholdes på Peppes Pizza.

NVIO's lokalforening har nedslagsfelt i kommunene Indre Østfold, Marker, Aremark og Skiptvet. I tillegg dekket kommunene Nordre Follo, Vestby, Enebakk, Frogn, Nesodden og Ås.

NVIO avdeling Follo og Indre Østfold har flere medlemmer fra Marker kommune.

8. mai hvert år er det en markering ved Fossum bru, hvor veteraner og ordfører fra Marker deltar. Marker kommune bidrar økonomisk etter søknad fra NVIO avd. Follo og Indre Østfold.

NVIO er Norges største interesseorganisasjon for militært personell som har deltatt i internasjonale operasjoner – og deres pårørende.

NVIO består i dag av over 7000 medlemmer og har 60 lokalforeninger over hele landet.

NVIO representerer ulike faser i Norges moderne historie. De er veteraner fra dagens internasjonale operasjoner- og helt tilbake til Tysklandsbrigaden.

NVIO er en politisk nøytral organisasjon som jobber for å fremme interessene til veteranene og deres pårørende.

NVIO driver et landsomfattende kamerat- og familiestøttearbeid.

Handlingsplan

Marker kommune vil i planen sette søkelys på tiltak for å oppnå målet om økt **anerkjennelse, ivaretagelse, oppfølging/kompetanseheving og frivillig kartlegging av veteraners erfaring og kompetanse.**

Planen må være rullerende og tiltakene må tilpasses kommunen og samfunnsutviklingen ellers.

Målene for veteranplanen og tiltak:

- Anerkjenne, ivareta og følge opp veteranene våre. Både før, under og etter internasjonal tjeneste for Norge.
- Benytte kommunens eksisterende tilbud på en ny måte som bevisstgjør veteraners erfaringer og utfordringer. Planen gjør det enklere for kommunen å utfylle sin rolle som primær tjenesteleverandør for veteraners behov i lokalsamfunnet.
- Skape økt samhandling mellom kommunale aktører, slik at veteraner, og deres familier, blir møtt med gjennomgående kompetanse og forståelse.
- Fungere som er opplysnings- og informasjonsdokument. Både for veteraner, kommunen og lokalsamfunnet som helhet.

Anerkjennelse

Kommunen bør vise anerkjennelse for den innsatsen veteranene har gjort gjennom sin deltakelse i internasjonale operasjoner. Det kan være ulike oppfatninger om grunnlaget for norsk deltakelse i krig og konflikt. Uavhengig av dette fortjener den enkelte veteran anerkjennelse og respekt for viljen til å risikere liv og helse for landet.

Seremonier og offentlige markeringer er et viktig og synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse av både innsatsen og den enkelte veteran. Dette bidrar til å ivareta historien og knytter bånd mellom Forsvaret og samfunnet. Lokale markeringer er av betydning for å favne flest mulig og bidrar til å synliggjøre at veteraner også er en del av lokalsamfunnet.

8. mai er Norges frigjørings- og veterandag. Dette er den viktigste dagen for å markere anerkjennelse for veteraner fra andre verdenskrig og samtidig trekke linjene fram til dagens veteraner. Minnesmerker etter falne fra andre verdenskrig finnes i mange av landets kommuner.

For å opprettholde et aktivt veteranmiljø er det viktig å tilrettelegge møtesteder for veteraner. Det finnes en rekke lokale møteplasser i landet. Det vil være et viktig anerkjennende tiltak å stille lokaler til disposisjon og i tillegg stå som arrangør av egne kommunale veterandager.

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar for gjennomføring
8. mai, frigjørings- og veterandagen	NVIO, Follo og Indre Østfold, viderefører sitt årlige 8. mai arrangement med ordførere til stede. Alle veteraner inviteres sammen med sine familier og pårørende.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt • Ordfører • NVIO, Follo og Indre Østfold
17. mai, nasjonaldagen	I Marker bekranses falnes gravsteder og bautaer 17. mai. I talen ved bauta ved Marker skole skal det være fokus på veteraners innsats. Dette gjøres av skolens 17. mai komite i samarbeid med kommunens veterankontakt.	<ul style="list-style-type: none"> • Årets 17.mai komite • Veterankontakt • Virk.kultur, fritid og bibliotek
FN- dagen, 24. oktober	Skolen oppfordrer til å benytte lokale veteraner i undervisningen, i forbindelse med FN- dagen eller der det ellers passer med pensum. Dette synliggjør veteraners bidrag i internasjonale operasjoner.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt og • Virk. Oppvekst
Kommunens veterandag	Veterankontakten vurderer muligheter for å arrangere egne veterandager.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt

Ivaretagelse

Marker kommune er ansvarlig for at personer som er bosatt i kommunen skal tilbys nødvendig helse- og omsorgstjenester. For fastleger og ansatte i kommunens tjenester vil det viktig å vite at årsaken til fysiske og psykiske helseplager kan være belastninger i tilknytning til internasjonale operasjoner, også når det ligger langt tilbake i tid. Det vil være viktig med lokale møteplasser hvor man kan møtes til sosial og fysisk aktivitet.

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar for gjennomføring
Veterankontakt	Det oppnevnes en veterankontakt i Marker kommune. Veterankontakten skal være kommunens kontaktpunkt for veteraner og deres familier, inneha kunnskap om kommunens tilbud og henvise til de rette aktører innenfor hvert enkelt fagfelt.	<ul style="list-style-type: none"> • Rådmannen
Nettside	Det opprettes et eget område på kommunens nettsider. På dette området legges informasjon tilknyttet kontaktpersoner, helsetilbud og aktuelle kurs. Her bør også veterankontaktens årlige oppsummering ligge tilgjengelig.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt • Ansvarlig for kommunens hjemmeside
Informasjonsmateriell	Informasjonsmateriell vedr. helsetilbudet til veteraner bør lages. Informasjonen bør være tilgjengelig ved kommunalt legekontor, helsestasjon og på avd. for psykisk helse.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt
Sosiale møteplasser	Det etableres sosiale møteplasser hvor man kan møtes til sosial og fysisk aktivitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt

Oppfølging og kompetanseheving

Oppfølging vil alltid skje med bakgrunn i et definert behov. I denne sammenheng vil det kunne gjelde både veteranen som har deltatt i internasjonale operasjoner og dennes familie og pårørende.

I de tilfeller der veteraner har fått problemer som følge av sin tjeneste i internasjonale operasjoner vil dette også kunne få følger for deres familie og pårørende. Problematikken kan være kompleks og involvere flere kommunale instanser. Samhandling og forståelse for de ulike faginstansers betydning i håndtering av komplekse problemstillinger kan være viktig for en helhetlig oppfølging.

Forsvaret har tilrettelagt for at den enkelte veteran kan få overført sin helsejournal fra sin tjeneste i Forsvaret til fastlege eller andre helseinstitusjoner, hvis vedkommende ønsker dette.

Forsvaret har dessuten et begrenset helsetilbud til veteraner i Forsvarets sanitet ved Institutt for militærpsykiatri og stressmestring (IMPS) og ved Nasjonale militærmedisinsk poliklinikk (NMP).

Dette er et supplement til sivil helsevesen og et lavterskeltilbud for veteraner fra internasjonale operasjoner.

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar for gjennomføring
Samskaping	Årlig vurdering av tiltak som er knyttet til veteranplanen. NVIO og veterankontakten.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt
Kommunehelsetjenesten	Kommunehelsetjenesten skal være oppmerksom på eventuelle behov for ekstra støtte og veiledning til veteraner og deres familier. <ul style="list-style-type: none"> • Helsestasjonen skal være oppmerksom på eventuelle behov for ekstra støtte og veiledning til familier der et familiedlem er, eller har vært, i internasjonale operasjoner. • Fastlegen har ansvar for å koordinere medisinsk oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Virk. Familie og helse • Virk. Omsorg
Skole og barnehage	Kommunen bør gjennomføre tiltak for å øke kompetansen om veteraner, betydningen av deres erfaringer, og utfordringer for familien, spesielt barna. Veterankontakten har tett dialog med skole og barnehage	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt
Kompetanseheving	Kommunene, i samarbeid med RVTS, NAV og Bufetat, legger til rette for relevante kurs, for helsepersonell, som omhandler veteraner og deres familier.	<ul style="list-style-type: none"> • Virk. Familie og helse • Virk. Omsorg

Frivillig kartlegging av veteraners erfaring og kompetanse

Personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner har tilegnet seg erfaring og kompetanse som kan være nyttig for kommunen i en rekke sammenhenger. Det at personalet kan få benytte, og dele denne kompetansen etter endt tjeneste, har betydning for deres opplevelse av anerkjennelse for tjenesten. Marker kommune lager en vurdering om hvor, og hvordan, veteranene kan bistå kommunen og lokalsamfunnet.

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar for gjennomføring
Kartlegging av veteraner	Svarskjema på kommunens nettside om man har deltatt i internasjonale operasjoner. Skjema bør inneholde navn, hva veteranen selv har behov for, og hva vedkommende selv kan bidra med for Marker kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt
Kartlegging av kompetanse og årlig oppdatering av kompetanse	Sortere opplysningene som har kommet inn og en gang pr år oppdatere «kompetansebanken» ifht veteraner.	<ul style="list-style-type: none"> • Veterankontakt
Bruk av veteraners kompetanse	Hvor kan veteraner bistå? Det gjøres en vurdering i kommunens administrasjon hvilke områder veteraner kan bistå kommunen ved behov.	<ul style="list-style-type: none"> • Rådmannen

Forsvarets tilbud til veteraner og deres familier

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes hele livet.

Det er viktig å etablere et godt sivil-militært samarbeid der hvor dette faller naturlig. Kommuner bør derfor ha et lokalt samarbeid med forsvaret der de har avdelinger. Forsvarets veteran tjeneste vil alltid kunne være et kontaktpunkt for kommunene.

Før, under og etter operasjonen

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her får familien informasjon om operasjonen og sikkerhetssituasjonen. De får tips og råd om hvordan best ta vare på barn og forhold. Familien får møte andre pårørende.

Under utenlandstjenesten har Forsvaret en 24-timers kontakttelefon for pårørende. Via denne telefonen kan viktige beskjeder formidles til de som er ute. Forsvaret arrangerer familiesamlinger underveis der det er hensiktsmessig, og viderefremidler informasjon fra operasjonsområdet til de pårørende.

På vei hjem fra operasjonen har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Overgangen til livet hjemme er ofte stor. Under mellomlanding gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhenting. Ved hjemkomst til Norge holdes en medaljeseremoni for å hedre soldatene. De pårørende inviteres til seremonien.

Det første året etter hjemkomst har Forsvaret et oppfølgingsansvar. Etter tre til seks måneder får alle en henvendelse fra Forsvaret. Her stilles en del spørsmål om hvordan den første tiden etter hjemkomst har vært. Etter et år arrangerer Forsvaret en samling hvor personalet møtes igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Her deltar psykolog. Forsvarets oppfølgingsplikt avsluttes ett år fra hjemkomst. Alle kan allikevel når som helst kontakte Forsvaret for spørsmål og informasjon om rettigheter, hjelp og tilbud.

Forsvarets veteransenter

Senteret på Bæreia, utenfor Kongsvinger, er et rekreasjons- og aktivitetstilbud som kan benyttes av veteraner og deres familier.

Forsvarets veteransenter kan brukes både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner, og tilbyr blant annet:

- Gratis opphold for veteraner og familiemedlemmer til en som tjenestegjør i internasjonale operasjoner. Senteret kan også benyttes under permisjon fra utenlandstjeneste.
- Gjensynstreff for avdelinger.
- www.forsvaret.no/veteransenteret
- tlf 62 82 01 00

Forsvarets åpne dør

Åpen dør for veteraner og veteranfamilier er et tilbud til alle veteraner og deres familier.

Her kan man få svar på spørsmål om dekorasjoner, dokumentasjon og internasjonale operasjoner, samt råd og veiledning om Forsvaret og samfunnets ulike tilbud til veteraner – uavhengig når og hvor tjenesten var.

Åpne dør består av et tverrfaglig team med både militært og sivilt ansatte. Teamet har lang erfaring med å gi råd og veiledning til veteraner og deres familier. De fleste i dette teamet er også selv veteraner fra internasjonale operasjoner.

- E.post veteraner@mil.no
- Tlf 800 85 000 (kl 0800 – 1500 på hverdager)
- Kontoret for psykiatri og stressmestring og Nasjonal militærmedisinske poliklinikk tlf 23 09 79 30

Informasjon og kontakter for veteraner og pårørende

RVTS Øst - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

- www.rvtsost.no

SIOPS – Skadde i internasjonale operasjoner

Bistår i oppfølging og veiledning i møtet med det offentlige, juridisk hjelp og eksperthjelp innen økonomiske spørsmål.

- www.siops.no
- Tlf 22 69 56 50

NVIO – Norges Veteranforbund for internasjonale operasjoner

NVIO avd. Follo og Indre Østfold

- E.post post@follo.nvio.no
- Fungerende leder Tom Borge tlf 922 51 000

Kameratstøtte.no – En nettbasert veiledningstjeneste for veteraner og familien. Drives i samarbeid med NVIO og Mental Helse

Hjelpetelefoner

- Kirkens SOS – tlf 22 40 00 40
- Mental Helses hjelpetelefon – 116 123

FVT- Forsvarets veteraner-tjeneste- fire regionale rådgiverstillinger for dialog og samhandling med f.eks kommuner i Norge

- E.post veteraner@mil.no

Kompetansemiljøet for veteransaker i NAV (Råd og veiledning for veteraner)

NAV har ansvar for at personer som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner for Norge får god oppfølging. Det er derfor opprettet et eget kompetansemiljø for veteransaker ved NAV Elverum. Kontoret er landsdekkende, har spesialkompetanse på veteransaker og gir bistand i enkeltsaker. Du kan kontakte kompetansemiljøet på Elverum direkte dersom du er veteran og ønsker informasjon og veiledning. Kompetansemiljøet bistår NAV-kontorene og Forsvaret om spørsmål knyttet til veteransaker.

- E-post veteran@nav.no
- NAV tlf. 55 55 33 33

Kommunal veterankontakt

Ta kontakt med veterankontakt hvis du som veteran eller pårørende lurer på noe rundt tjenester eller arrangementer.

Veterankontakt Marker kommune: Navn: XXXX XXXXX e-mail XXXXXXXX tlf; XXX XX XXX

Annen kontaktinfo

- Fastlege – www.helsenorge.no/kontakt - fastlegen
- Marker kommune, servicetorget tlf 69 81 05 00
- NAV. Tlf 55 55 33 33

Visjon

Mullighetene er mange

Verdier

Trygghet
Trivsel
Respekt

“Folk som snakker sammen, skaper sammen”

Derfor vil vi stimulere til samspill mellom innbyggere, medarbeidere, frivillige og lokalt næringsliv for å ha fornøyde innbyggere, opprettholde vårt lokalsamfunn og utnytte Markersamfunnets potensiale.

MOT

Marker er en MOT-kommune. Vi vil bevisstgjøre og styrke ungdoms mot – til å leve, bry seg og si nei.

MOTs visjon er et varmere og tryggere samfunn.

MOT I MARKER
ET STOLT LOKALSAMFUNN MED MOT

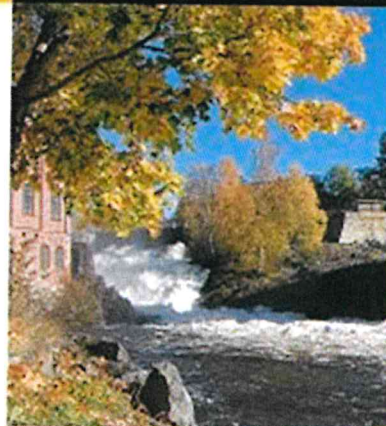
Styringsmål

God tjenestekvalitet med fornøyde brukere.

Tilfredse, stolte og friske medarbeidere.

God ressursstyring som sikrer økonomisk handlingsfrihet.

Attraktiv kommune for bosetting og etablering.

MARKER